

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хоорондын зээлийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар

1.Ерөнхий агуулга, зохицуулах харилцаа, зарчмын шинжтэй зохицуулалт:

Хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй бөгөөд тус зүйлд 2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр байгуулсан Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хоорондын зээлийн хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Энэхүү Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хоорондын зээлийн хэлэлцээр нь Олон Улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т заасан “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ”-нд хамаарах тул Улсын Их Хурал соёрхон батлах хуулийн зохицуулалттай болно.

2.Тухайн харилцааг урьд нь хууль, эрх зүйн бусад актаар зохицуулж ирсэн байдал:

Тус хуулийн төслөөр Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хооронд 2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр байгуулсан зээлийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах харилцааг зохицуулах бөгөөд урьд нь хууль, эрх зүйн актаар зохицуулаагүй болно.

3.Хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан хууль санаачлагчаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ:

Төслийг хэрэгжүүлэгч төрийн захиргааны төв байгууллагууд хамтран тус төслийн зээлийн хэлэлцээрийг хийж, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 03 дугаар сарын 11-ний өдрийн 9 дүгээр хуралдааны тэмдэглэл, 2026 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдрийн Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, 2026 оны 04 дүгээр сарын 15-ны өдрийн Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо болон Төсвийн байнгын хорооны хамтарсан хуралдааны санал, дүгнэлт болон Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2026 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 88 дугаар захирамжийг тус тус үндэслэн “Эрчим хүч-4” төслийн зээлийн хэлэлцээрт Сангийн сайд З.Мэндсайхан 2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр гарын үсэг зурсан.

4.Гадаад орны туршлага, бусад судалгаа, шинжилгээний тайлангийн дүгнэлт:

Хуулийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан судалгааны үр дүнд Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хоорондын “Эрчим хүч-4” төслийн зээлийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан бөгөөд хэлэлцээрийг соёрхон батлуулах нь үр дүнтэй хувилбар гэж дүгнэсэн.

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

*Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт,
хөгжлийн банк хоорондын зээлийн хэлэлцээрийг
соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар*

1.Зохицуулахаар тусгасан харилцааны агуулга, зохицуулалтыг хэрхэн ойлгох тухай:

Хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй бөгөөд тус зүйлд 2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр байгуулсан Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хоорондын зээлийн хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Энэхүү Монгол Улс, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хоорондын зээлийн хэлэлцээр нь Олон Улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т заасан “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ”-нд хамаарах тул Улсын Их Хурал соёрхон батлах хуулийн зохицуулалттай болно.

Уг хуулийн төслийг соёрхон баталснаар хоёр тал хооронд байгуулсан зээлийн хэлэлцээрийн хүрээнд санхүүжилтийн эх үүсвэрийг баталгаажуулж, уг санхүүжилтээр Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан эрчим хүчний салбарын зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломж бүрдэнэ. Түүнчлэн эрчим хүчний чанар, хүртээмж сайжирч, бүс нутгийн 50 мянга гаруй хэрэглэгчдийн цахилгаан эрчим хүчний хангамжийн найдвартай ажиллагаа дээшлэн, эрчим хүчний хангамжийн тогтвортой байдал бэхэжнэ.

/“Зээлийн хэлэлцээр”-ийн танилцуулга болон хэлэлцээрийн хүрээнд хүрэх үр дүнг хавсаргав/.

---o0o---

ТАНИЛЦУУЛГА

“Эрчим хүч-4 төсөл” буюу “Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн 220 кВ-ын 2 хэлхээт 287км урт цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын өргөтгөх төсөл”-ийн тухай

Нэг. Төсөл хэрэгжүүлэх хэрэгцээ, шаардлага

Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2 дахь заалтад “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ”-г Улсын Их Хурал заавал соёрхон батлахаар заасны дагуу Засгийн газрын гадаад зээлийн хэлэлцээрийг Улсын Их Хурлаар соёрхон батлуулдаг хуулийн зохицуулалттай.

Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан, эдийн засгийн үр өгөөжтэй, Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банкны санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх “Эрчим хүч-4” төслийн зээлийн хэлэлцээрт 2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр гарын үсэг зураад байна.

Төслийн хүрээнд Архангай, Өвөрхангай, Баянхонгор аймгууд Төвийн бүсийн нэгдсэн сүлжээнээс Эрдэнэт-Булганы цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар дамжуулан хэт урт, алдагдал өндөр цахилгаан эрчим хүчээр хангагдаж байгаагаас эрчим хүчний хангамж хүрэлцээгүй, өвлийн оргил ачааллын үед хэрэглэгчдийг эрчим хүчээр хязгаарлах нөхцөл байдал үүсээд байна. Мөн тус өндөр хүчдэлийн шугамын тулгууруудын насжилт хэтэрснээс хамаарч байгалийн аюулт үзэгдлийн үед 9 аймгийн 72 сумын 50,719 хэрэглэгч болон 6,068 аж ахуйн нэгж гэрэл, цахилгаангүй болдог.

“Эрчим хүч-4 төсөл” буюу “Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн 220 кВ-ын 2 хэлхээт 287 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын өргөтгөх төсөл”-ийг хэрэгжүүлснээр дээр дурдсан аймгуудын хэрэглэгчид 2 талын найдвартай цахилгаан эрчим хүчээр хангагдаж, хэт урт шугамын төгсгөлд үүсэх хүчдэлийн уналтаас бүрэн ангижирч, иргэдийн амьдрах ая тухтай орчин бүрдэж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл хөгжих үндэс болох юм.

Хоёр. Төслийн санхүүжилтийн хэмжээ, нөхцөл, хамрах хүрээ

- Төсөл хэрэгжүүлэгч: Эрчим хүчний яам
- Төсөл хэрэгжих хугацаа: 2026–2031 он /5 жил/

• Төслийн санхүүжилт: “Эрчим хүч-4” төслийг Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банкнаас олгох 78 сая ам.долларын зээлийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөөд байна. Тус банкнаас санал болгож буй зээлийн хөрөнгө нь баталгаат овернайт санхүүжилтийн хувьсах хүү /SOFR/ дээр 1.42 хувийн нэмэгдэлтэй, 5 жил үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх, 25 жилийн хугацаанд эргэн төлөлт хийх нөхцөлтэй бөгөөд үйлчилгээний шимтгэл зээлийн дүнгийн 0.25 хувьтай тэнцүү байна.

• Төслийн хамрах хүрээ: Төслийн барилга угсралтын ажил нь Дундговь аймгийн төв Мандалговь, Өвөрхангай аймгийн төв Арвайхээрийг хамарна.

Гурав. Бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан байдал

“Эрчим хүч-4 төсөл” буюу “Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн 220 кВ-ын 2 хэлхээт 287км урт цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын өргөтгөл төсөл” нь дараах бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан буюу нийцэж байгаа болно. Үүнд:

- “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого: Эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлүүд - “8.Цахилгаан станцуудыг өргөтгөж, цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц, шинэ эх үүсвэрийг барьж, цахилгаан эрчим хүчээр дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангасан байна”;

- Шинэ сэргэлтийн бодлого: Эрчим хүчний сэргэлт – “2.1.Эрчим хүчний эх үүсвэр, дамжуулах, түгээх шугам сүлжээг шинээр барьж байгуулан хүчин чадлыг өргөтгөн нэмэгдүүлж, эрчим хүчний үйлдвэрлэл, хангамжийн найдвартай байдлыг дээшлүүлнэ”;

- Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр: “3.3.3.29. Багануур-Чойр чиглэлийн 220 кВ, Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг барьж, Сайншанд-Цагаан суварга чиглэлийн 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын төслийн бэлтгэл ажлыг хангана”.

Дөрөв. Төслийн хүрээнд хийгдэх ажил, хүрэх үр дүн

Төслийн хүрээнд шинээр “Мандалговь-Арвайхээр” чиглэлийн 287 км урттай 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, “Өвөрхангай” 220/110/35 кВ-ын дэд станц болон шинэ дэд станцыг одоо байгаа сүлжээнд холбох 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих, мөн одоо байгаа “Баянхонгор”, “Арвайхээр” дэд станцыг өргөтгөх ажлуудыг гүйцэтгэнэ.

Дээрх ажлууд хийгдсэнээр бүс нутгийн 50,000 гаруй хэрэглэгчдийн цахилгаан эрчим хүчний хангамжийн найдвартай ажиллагаа дээшилнэ. Мөн Шинэ Хархорум хот, Өвөрхангай, Баянхонгор, Архангай болон баруун аймгуудад төлөвлөж буй хөгжлийн хөтөлбөрүүд хэрэгжих нөхцөлийг эрчим хүчний хангамжаар бүрэн хангах боломж бүрдэх юм.

Тав. Дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэлтэй нийцсэн байдал

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-т зааснаар Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдэл нь тухайн жилийн оны үнээр тооцсон дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 60 хувиас хэтрэхгүй байхаар хуульчлагдсан. Эдийн засаг 2027-2029 оны хооронд харгалзан 5.8 хувь, 6.0 хувь, 6.3 хувиар тус тус өсөж, Монгол Улсын 2027 оны төсөв, 2028-2029 оны төсвийн төсөөлөлд тусгагдсан гадаад зээлийн хөрөнгийг авч ашиглах тохиолдолд нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн Засгийн газрын өрийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2026 онд 43.2 хувь, 2027 онд 46.3 хувьтай, 2028 онд 48.3 хувьтай байхаар тооцоологдсон.

Ингэснээр дунд хугацаанд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тухай төсвийн тусгай шаардлага болон дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн хязгаарыг хангахаар байна.